

Rapport 2008:86

Arkeologisk utredning etapp 1 och 2

Ombyggnad av elnätet Sträckan Konungsund - Brogsten - Grinneby

RAÄ 4, 35, Konungsunds socken
RAÄ 188, 281, 297, Östra Stenby socken
Konungsunds, Kuddby och Östra Stenby socknar
Norrköping kommun
Östergötlands län

Petter Nyberg

Ombyggnad av elnätet

Sträckan Konungsund - Brogsten - Grinneby

Innehåll

Sammanfattning	2
Inledning	4
Områdesbeskrivning	4
Syfte	4
Metod och dokumentation	4
Resultat	4
Tekniska uppgifter	6
Bilaga 1. Schaktbeskrivningar	7
Bilaga 2. Anläggningsbeskrivningar	10
Bilaga 3. Figurer	11

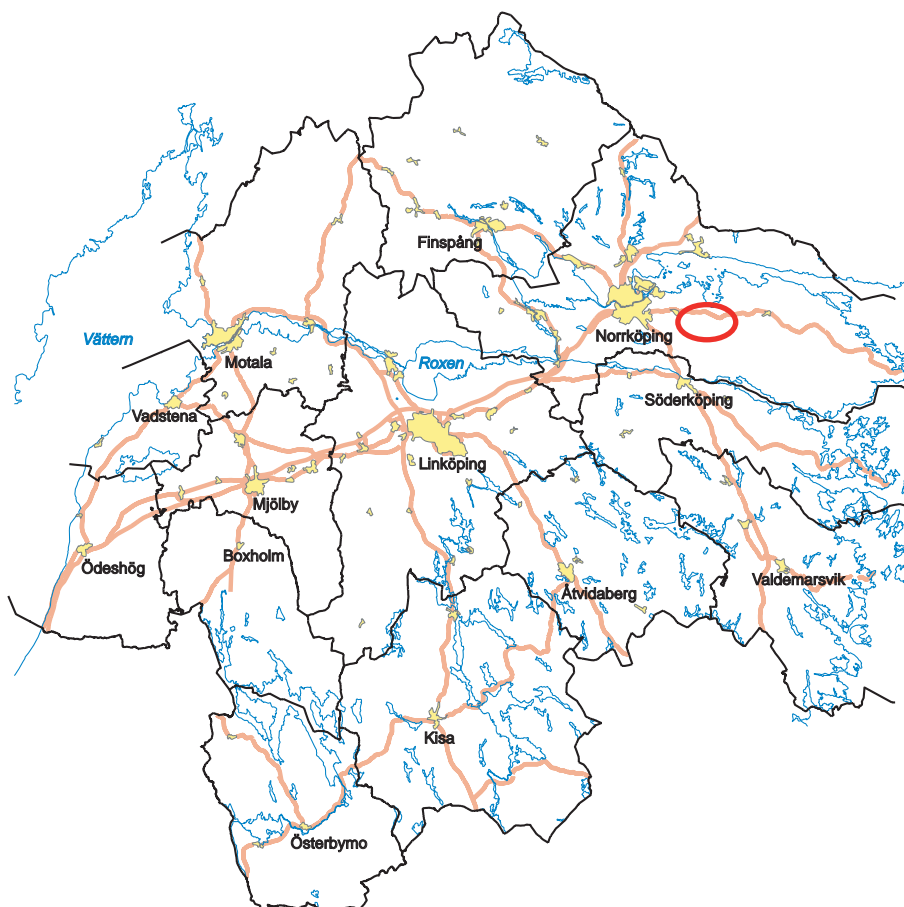
Ö S T E R G Ö T L A N D S   L Ä N S M U S E U M
A V D E L N I N G E N   F Ö R   A R K E O L O G I

Box 232 • 581 02 Linköping • Tel 013 - 23 03 00 • Fax 013 - 12 90 70
info@ostergotlandslansmuseum.se • www.ostergotlandslansmuseum.se

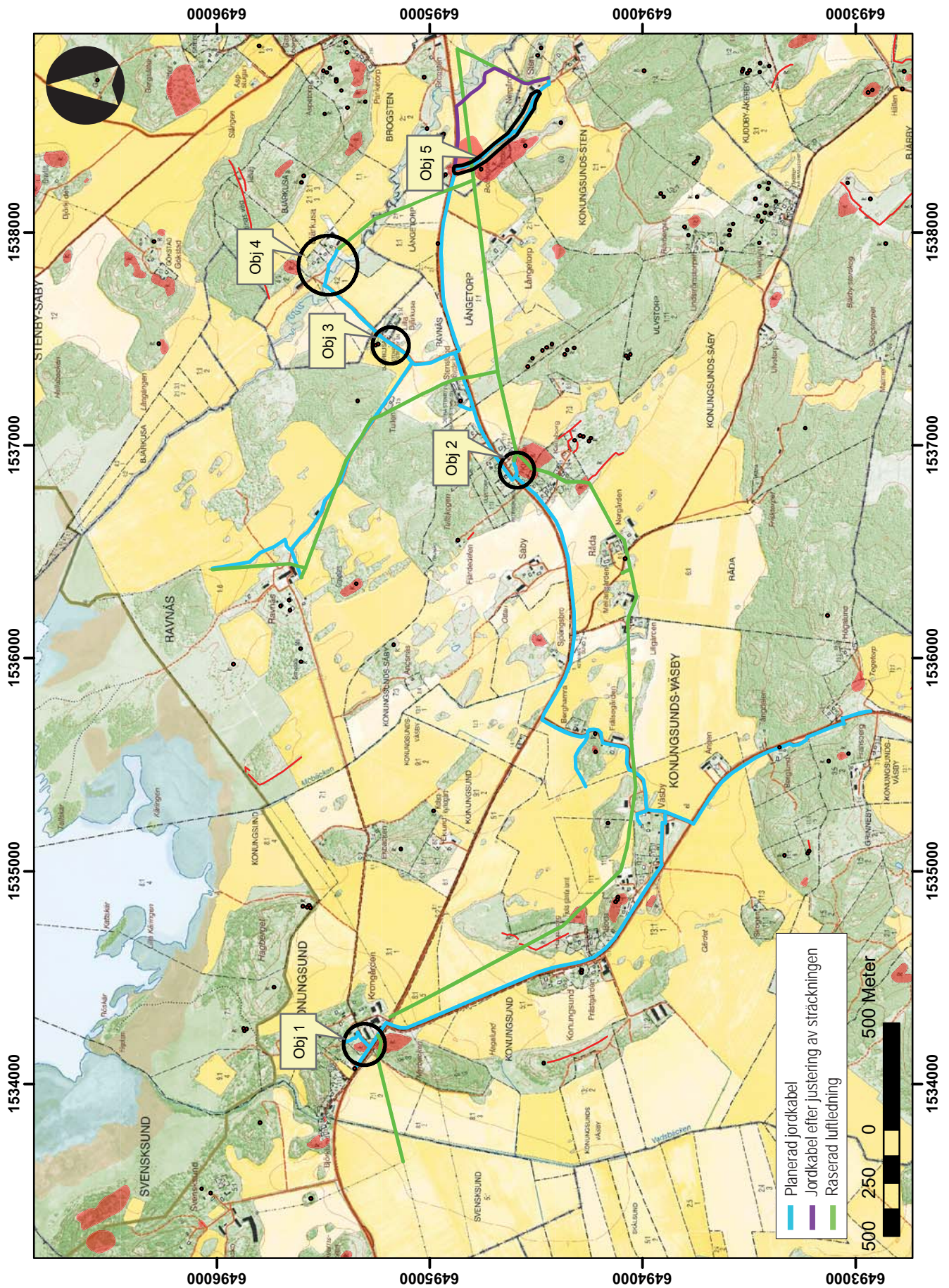
Sammanfattning

Under år 2006 utförde Östergötlands länsmuseum en arkeologisk utredning etapp 1 och 2 med anledning av planerad ombyggnad av elnätet utmed sträckan Konungssund – Brogsten – Grinneby i Konungssund, Östra Stenby och Kuddby socknar i Norrköping kommun. Arbetet utfördes på uppdrag av Sydkraft Nät AB. Vid den arkeologiska utredningen etapp 1 bedömdes fem objekt ha arkeologisk potential. Det arkeologiska fältarbetet utfördes i form av sökschaktsgrävning. Totalt grävdes 23 sökschakt vid objekt 1, 2, 3 och 5. Schaktdjupen varierade mellan 0,3 och 0,8 m. Endast vid objekt 5 påträffades fornlämningar. Dessa utgjordes av en härd (A1), ett osäkert stolphål (A2) och en stenpackning/osäker stensättning (A3). Träkol från härd (A1) ¹⁴C-daterades till 400 - 540 e Kr. Vid fältbesiktning av objekt 4 bedömdes att inget behov av sökschaktsgrävning fanns.

Petter Nyberg
antikvarie

© Lantmäteriverket MS2008/06551

Figur 2. Utdrag ur digitala Fastighetskartan med sträckning för ledningsträckningen och de arkeologiska objekten markerade. Skala 1:25 000.

Inledning

Under år 2006 utförde Östergötlands länsmuseum en arkeologisk utredning etapp 1 och 2 med anledning av planerad ombyggnad av elnätet utmed sträckan Konungssund – Brogsten – Grinneby i Konungssund, Östra Stenby och Kuddby socknar i Norrköping kommun.

Den nya jordkabeln placerades till allra största delen i vägkant eller i vägslänt. Den planerade bredden på schakten var ca 0,5 m och djupet ca 0,5 m. Sammanlagt berördes en sträcka på ca 1,2 mil. I samband med detta arbete skulle dessutom befintliga luftledningar på sammanlagt 1 mil raseras.

Den arkeologiska utredningen utfördes efter beslut från Länsstyrelsen i Östergötlands län.

Uppdragsgivare var Sydkraft Nät AB. E.on Elnät Sverige AB svarade för de arkeologiska kostnaderna. Ansvarig för den arkeologiska utredningen etapp 1 var antikvarie Erika Räf. Ansvarig för utredningen etapp 2 samt skrivandet av rapporten var antikvarie Petter Nyberg.

Områdesbeskrivning

Exploateringen skedde inom de mycket fornlämningsrika socknarna Konungssund och Östra Stenby på Vikbolandet. En mindre del av sträckan berörde även Kuddby socken.

Arbetsområdet är kuperat med skogsmark insprängt i ett odlingslandskap. Höjden över havet längs kabelsträckningen varierar mellan 20 och 30 meter. Den planerade jordkabelsträckningen började vid Konungssund och skulle dras österut mot Brogsten. En avstickare till herrgården Ravnäs i norr och till gården Grinneby i söder planerades också. Den senare sträckan gick förbi Konungssunds kyrka. Förutom en kortare del vid Ravnäs var markkabeln planerad att dras i vägkant eller vägslänt. Luftledningen som skulle raseras följde i stort samma sträcka.

En mängd fornlämningar berördes av det planerade arbetet. Det gällde inte minst raseringen av den befintliga luftledningen som i vissa fall hade stolpar stående mitt i fornlämningsområden. Vid Konungssunds by gick den planerade ledningssträckan ungefär 30 m öster om ett gravfält (RAÄ 4, Konungssund sn). Vid Väsby Frälsegård skulle jordkabeln dras intill stensättningar (RAÄ 65, Konungssund sn). Både schaktningensarbete för markkabel och rasering planerades inom fornlämningsområdet för ett gravfält (RAÄ 35, Konungssund sn) vid Petersborg öster om Säby. Intill Bobergets fornborg (RAÄ 204, Östra Stenby sn) skulle markkabeln dras längs en väg in till gården Sten. Här kom även ett område som enligt uppgift

utgör ett gravfält (RAÄ 281, Östra Stenby sn) att beröras. Vid gården Lilla Bjärkusa drogs jordkabeln intill stensättningar (RAÄ 188, Östra Stenby sn).

Syfte

Syftet med den arkeologiska utredningen var att fastställa huruvida fast fornlämning kom att beröras av det planerade arbetet. Om fast fornlämning framkom skulle om möjligt schaktsträckningen justeras så att fornlämningarna inte berördes.

Utredningens resultat ska ligga till grund för länsstyrelsens fortsatta bedömningar i ärendet.

Metod och dokumentation

Den arkeologiska utredningen omfattade två steg. Etapp 1 kom att genomföras genom specialinventering i fält samt kart- och arkivstudier. Utredningens etapp 2 utfördes i form av sökschaktsgrävningar. Sökschakten kom att tas upp med maskin på utvalda platser, lämpliga ur fornlämningssynpunkt. Dokumentation med inmätning samt vid behov ritning och fotografering genomfördes.

Dokumentationsmaterialet i form av ritningar och digitalfoton förvaras på Östergötlands länsmuseum

Resultat

Rasering av ledningsstolpar innebär normalt körning med tunga maskiner. Detta kan innebära att det uppkommer skador på känsliga lämningar. Beredaren informerades om och delgavs kartor över de områden där det fanns fornlämningar som riskerade att ta skada vid raseringsarbetet. I dessa områden skulle befintliga ledningsstolpar kapas och transporteras bort med mer skonsamma fordon, som fyrhjuling motorcykel.

Vid den arkeologiska utredningen etapp 1 bedömdes fem objekt ha tillräcklig arkeologiskt potential för vidare undersökning i form av arkeologisk utredning etapp 2 (se fig 2). Totalt grävdes 23 sökschakt vid objekt 1, 2, 3 och 5. Vid fältbesiktning av objekt 4 bedömdes att inget behov av sökschaktsgrävning fanns. Schaktdjupen varierade mellan 0,2 och 0,6 meter. De flesta sökschakten var mellan 0,8 och 1,3 meter breda, omfattande totalt 250 löpmeter och 238 m².

Objekt 1

Vid Konungssund Krongården, ca 30 m väster om gravfältet RAÄ 4 (Konungssund sn). Inom objekt 1 grävdes fyra sökschakt (S1 - S4). Inget av arkeologiskt intresse påträffades i schakten.

Objekt 2

Vid Petersborg, intill gravfältet RAÄ 35 (Konung-sund sn). Inom objekt 2 grävdes två sökschakt (S5 - S6). Inget av arkeologiskt intresse påträffades i schakten.

Objekt 3

Vid Lilla Bjärkusa, ca 40 m öster om RAÄ 188 (Östra Stenby sn). Inom objekt 3 grävdes ett sökschakt (S7). Inget av arkeologiskt intresse påträffades i schaktet.

Objekt 4

Vid Bjärkusa, ca 140 m söder/sydväst om gravfältet RAÄ 15 (Östra Stenby sn). Vid fältbesiktning av objekt 4 bedömdes att inget behov av sökschaktsgrävning fanns.

Objekt 5

Intill Bobergets fornborg (RAÄ 204, Östra Stenby sn), längs en väg in till gården Sten. Här kom ett område som enligt uppgift utgör ett gravfält (RAÄ 281, Östra Stenby sn) att beröras. Inom objekt 5 grävdes 16 sökschakt (S8 – S23). En stenpackning/osäkerstensättning (A3) påträffades i schakt 10 som grävdes i den västra kanten av RAÄ 281. Ungefär 180 m SSÖ därom, i schakt 16, framkom boplatsslämningar i form av en härd (A1) och ett osäkert stolphål (A2). Efter samråd med exploatör och länsstyrelse beslutades att A1 och A2 skulle undersökas och borttas samt att exploatören skulle bekosta ett ¹⁴C-prov. Träkol från härd (A1) ¹⁴C-daterades till 400 - 540 e Kr (2 sigma, Ua-32841), d v s folkvandringstid. De nypåträffade boplatsslämningarna registrerades som RAÄ 297 (Östra Stenby sn).

För att undvika påverkan av den eventuella sten-sättning (A3) som påträffades utefter den planerade ledningssträckan beslutades i samråd med länsstyrelsen, exploatören och beredaren att ledningsträckningen skulle justeras ungefär 400 m österut och dras utefter det vattendrag som rinner där.

Tekniska uppgifter

Lokal	Konungsund – Brogsten – Grinneby
Socken	Konungsund, Kuddby och Östra Stenby socknar
Kommun	Norrköping
Län och landskap	Östergötland
Fornlämning	RAÄ 4, 35, Konungsund sn RAÄ 188, 281, 297, Östra Stenby sn
Ekonomiska kartans blad	086 86, 086 87, 086 96, 086 97
Koordinater	X6495375, Y1534205 – X6494493, Y1538645
Koordinatsystem	RT 90 2,5 gon V
Typ av undersökning	Arkeologisk utredning etapp 1 och 2
Länsstyrelsens handläggare	Annika Toll
Länsstyrelsens dnr	431-6060-05
Länsmuseets dnr	248/05
Länsmuseets projektnummer	530266
Uppdragsgivare	Sydkraft Nät AB
Kostnadsansvarig	E.on Elnät Sverige AB
Projektledare	Erika Räf (etapp 1) Petter Nyberg (etapp 2)
Personal	-
Fältarbetstid	2006-05-15 t o m 2006-05-17 & 2006-06-26
Totalt undersöktes (etapp 1)	ca 12 000 löpm
Totalt undersöktes (etapp 2)	250 löpm
Fynd	Nej
Foto	Digitalt
Analys	¹⁴ C (Ua-32841)
Grafik	Petter Nyberg
Renritning	Lasse Norr
Grafisk form	Johan Levin

Dokumentationsmaterialet förvaras på Östergötlands länsmuseum.

Ur allmänt kartmaterial
ISSN 1403-9273

© Lantmäteriverket MS2008/06551
Rapport 2008:86 © Östergötlands länsmuseum

Bilaga 1. Schaktbeskrivningar

Schakt 1, 2, 3

Platsangivelse: Objekt 1

Mittpunkt (S1): X6495371, Y1534206

Längd: 6,1 - 7,8 m

Bredd: 0,8 m

Djup: 0,4 - 0,6 m

Innehåll: Under grästorven bestod fyllningen av grå sandig lera med 0,05 - 0,10 m stora stenar. Inget av arkeologiskt intresse påträffades i schakten. Undergrunden bestod av grå lera.

Schakt 4

Platsangivelse: Objekt 1

Mittpunkt: X6495338, Y1534242

Längd: 4,0 m

Bredd: 0,8 m

Djup: 0,6 - 0,7 m

Innehåll: Under grästorven framkom fyllnadsmassor bestående av grå sandig lera innehållande 0,10 - 0,30 m stora stenar, inslag av tegel och järnskrot. Fyllnadsmassorna fortsatte ner till schaktbotten. Inget av arkeologiskt intresse påträffades i schaktet.

Schakt 5, 6

Platsangivelse: Objekt 2

Mittpunkt (S5): X6494593, Y1536881

Längd: 6,0 - 8,8 m

Bredd: 0,8 m

Djup: 0,4 m

Innehåll: Under torven bestod fyllningen av brungrå humus med rikligt av 0,10 - 0,40 m stora stenar. Inget av arkeologiskt intresse påträffades i schakten. Undergrunden bestod av gulgrå lerig sand med rikligt av 0,10 - 0,40 m stora stenar.

Schakt 7

Platsangivelse: Objekt 3

Mittpunkt: X6495240, Y1537513

Längd: 2,0 m

Bredd: 2,0 m

Djup: 0,2 m

Innehåll: Under torven bestod fyllningen av brungrå humus. Inget av arkeologiskt intresse påträffades i schaktet. Undergrunden bestod av berggrund.

Schakt 8, 9

Platsangivelse: Objekt 5

Mittpunkt (S8): X6494862, Y1538303

Längd: 4,2 - 12,5 m

Bredd: 1,3 m

Djup: 0,4 m

Innehåll: Fyllningen bestod av gråbrun sandig lera med enstaka 0,05 m stora stenar. Inget av arkeologiskt intresse påträffades i schaktet. Undergrunden bestod av brungrå lera.

Schakt 10

Platsangivelse: Objekt 5

Mittpunkt: X6494809, Y1538317

Längd: 32,3 m

Bredd: 1,3 m

Djup: 0,4 - 0,5 m

Innehåll: Fyllningen bestod av gråbrun sandig lera med enstaka 0,05 m stora stenar. I schaktet påträffades en stenpackning (A3) som bedömdes som en osäker stensättning. Den var ca 5 meter stor (N-S), flack och bestod av 0,1 - 0,3 m stora stenar. Den fortsatte in i den östra och västra schaktväggen och kunde således endast avgränsas i nord-sydlig riktning. Stenpackningen undersöktes inte vidare, då ledningsträckningen justerades ungefär 400 m österut. Schaktets undergrund bestod av brungrå lera.

Schakt 11

Platsangivelse: Objekt 5

Mittpunkt: X6494779, Y1538331

Längd: 10,4 m

Bredd: 0,8 m

Djup: 0,6 - 0,8 m

Innehåll: Fyllningen bestod av gråbrun sandig lera. Inget av arkeologiskt intresse påträffades i schaktet. Undergrunden bestod av gulgrå lera.

Schakt 12

Platsangivelse: Objekt 5

Mittpunkt: X6494758, Y1538350

Längd: 10,2 m

Bredd: 0,8 m

Djup: 0,7 m

Innehåll: Fyllningen bestod av gråbrun sandig lera med inslag av 0,05 m stora stenar. Inget av arkeologiskt intresse påträffades i schaktet. Undergrunden bestod av gulgrå lera.

Schakt 13

Platsangivelse: Objekt 5

Mittpunkt: X6494736, Y1538371

Längd: 11,0 m

Bredd: 0,8 m

Djup: 0,6 m

Innehåll: Fyllningen bestod av gråbrun sandig lera med inslag av 0,05 m stora stenar. Inget av arkeologiskt intresse påträffades i schaktet. Undergrunden bestod av gulgrå lera med 0,05 - 0,10 m stora stenar.

Schakt 14

Platsangivelse: Objekt 5

Mittpunkt: X6494712, Y1538394

Längd: 10,2 m

Bredd: 0,8 m

Djup: 0,5 m

Innehåll: Fyllningen bestod av gråbrun sandig lera med inslag av 0,05 - 0,10 m stora stenar. Inget av arkeologiskt intresse påträffades i schaktet. Undergrunden bestod av gulgrå lera.

Schakt 15

Platsangivelse: Objekt 5

Mittpunkt: X6494689, Y1538415

Längd: 10,6 m

Bredd: 0,8 m

Djup: 0,5 m

Innehåll: Fyllningen bestod av gråbrun sandig lera med 0,05 m stora stenar. Inget av arkeologiskt intresse påträffades i schaktet. Undergrunden bestod av gulgrå lera.

Schakt 16

Platsangivelse: Objekt 5

Mittpunkt: X6494656, Y1538438

Längd: 32,3 m

Bredd: 0,8 m

Djup: 0,5 m

Innehåll: Fyllningen bestod av gråbrun sandig lera med 0,05 - 0,10 m stora stenar. I schaktet påträffades en härd (A1) och ett osäkert stolphål (A2). Undergrunden bestod av gulgrå lera.

Schakt 17

Platsangivelse: Objekt 5

Mittpunkt: X6494590, Y1538476

Längd: 11,5 m

Bredd: 0,8 m

Djup: 0,6 - 0,7 m

Innehåll: Fyllningen under grästorven bestod av gråbrun lerig sand med 0,01 - 0,05 m stora stenar. Inget av arkeologiskt intresse påträffades i schaktet. Undergrunden bestod av rödgrå lera.

Schakt 18

Platsangivelse: Objekt 5

Mittpunkt: X6494574, Y1538501

Längd: 9,5 m

Bredd: 0,8 m

Djup: 0,6 m

Innehåll: Fyllningen under grästorven bestod av gråbrun lerig sand med 0,01 - 0,05 m stora stenar. I fyllningen påträffades enstaka keramikskärivor (glaserat rödgods) och järnskrot. Dessa tillvaratogs ej. Undergrunden bestod av rödgrå lera.

Schakt 19, 20

Platsangivelse: Objekt 5

Mittpunkt (S19): X6494553, Y1538526

Längd: 9,8 - 10,7 m

Bredd: 0,8 m

Djup: 0,7 - 0,8 m

Innehåll: Fyllningen under grästorven bestod av gråbrun sandig lera med 0,01 - 0,05 m stora stenar. Inget av arkeologiskt intresse påträffades i schakten. Undergrunden bestod av rödgrå lera.

Schakt 21

Platsangivelse: Objekt 5

Mittpunkt: X6494528, Y1538581

Längd: 10,7 m

Bredd: 0,8 m

Djup: 0,4 - 0,6 m

Innehåll: Fyllningen under grästorven bestod av gråbrun sandig lera med 0,01 - 0,05 m stora stenar. Inget av arkeologiskt intresse påträffades i schaktet. Undergrunden bestod rödgrå lera, bitvis inslag av grus och 0,01 - 0,05 m stenar.

Schakt 22

Platsangivelse: Objekt 5

Mittpunkt: X6494513, Y1538616

Längd: 11,0 m

Bredd: 0,8 m

Djup: 0,3 - 0,4 m

Innehåll: Fyllningen under grästorven bestod av grå-brun sandig lera, bitvis rikligt av 0,01 - 0,05 m stora stenar. Inget av arkeologiskt intresse påträffades i schaktet. Undergrunden bestod av rödgrå lera, bitvis rikligt med 0,01 - 0,05 m stora stenar.

Schakt 23

Platsangivelse: Objekt 5

Mittpunkt: X6494498, Y1538643

Längd: 10,6 m

Bredd: 0,8 m

Djup: 0,5 m

Innehåll: Fyllningen under grästorven bestod av grå-brun sandig lera med 0,01 - 0,05 m stora stenar. Inget av arkeologiskt intresse påträffades i schaktet. Undergrunden bestod av rödgrå lera.

Bilaga 2. Anläggningsbeskrivningar

A1

Platsangivelse: Objekt 5
Schakt: 16
Mittpunkt: X6494650, Y1538441
Anläggningstyp: Härd
Form i plan: Rund
Storlek i plan: 0,70 m (diameter)
Form i profil: Oregelbunden
Djup: 0,06 m
Fyllning: Svartsotig lera med enstaka skörbrända stenar och mycket små bitar av träkol.
Fynd: Nej
Undersökt andel: 50 %
Övrigt: Träkol 14C-daterades till 400 - 540 e Kr (2 sigma, Ua-32841).

A2

Platsangivelse: Objekt 5
Schakt: 16
Mittpunkt: X6494662, Y1538433
Anläggningstyp: Osäkert stolphål
Form i plan: Rund
Storlek i plan: 0,20 m (diameter)
Form i profil: Otydlig
Djup: 0,01 m
Fyllning: Svartsotig lera.
Fynd: Nej
Undersökt andel: 50 %
Övrigt: Mycket tydlig i plan.

A3

Platsangivelse: Objekt 5
Schakt: 10
Mittpunkt: X6494803, Y1538433
Anläggningstyp: Stenpackning/osäker stensättning
Form i plan: Okänd
Storlek i plan: 5,0 m (N-S)
Form i profil: Ej undersökt
Djup: Ej undersökt
Fyllning: Flack stenpackning bestående av 0,1 - 0,3 m stora stenar.
Fynd: Nej
Undersökt andel: Ej undersökt
Övrigt: A3 fortsatte in i den östra och västra schaktväggen och kunde således endast avgränsas i nord-sydlig riktning.

Bilaga 3. Figurer

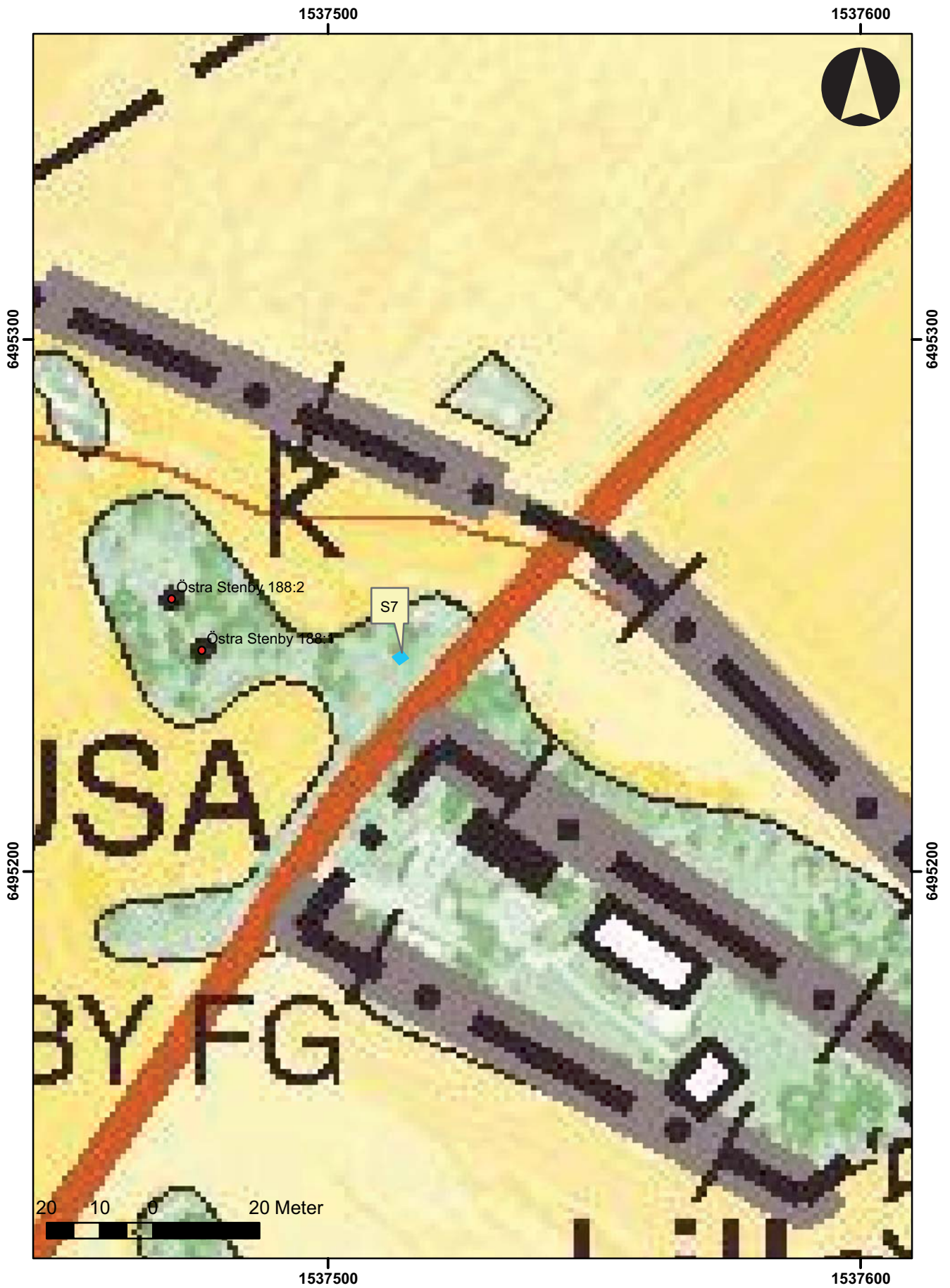
Utdrag ur fastighetskartan med söschakten inom objekt 1 markerade. Skala 1:1000.

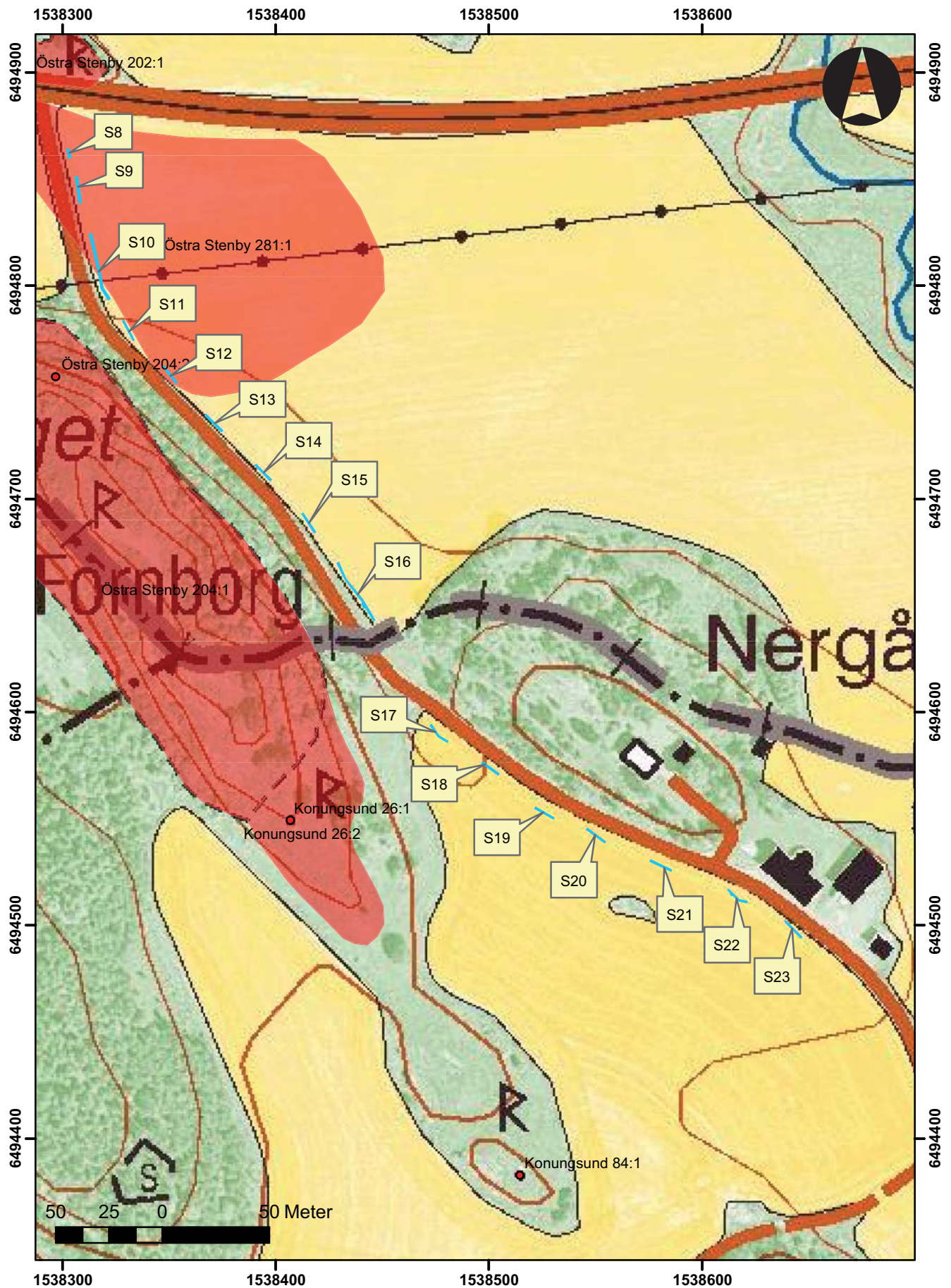
Utdrag ur fastighetskartan med söschakten inom objekt 2 markerade. Skala 1:1000.

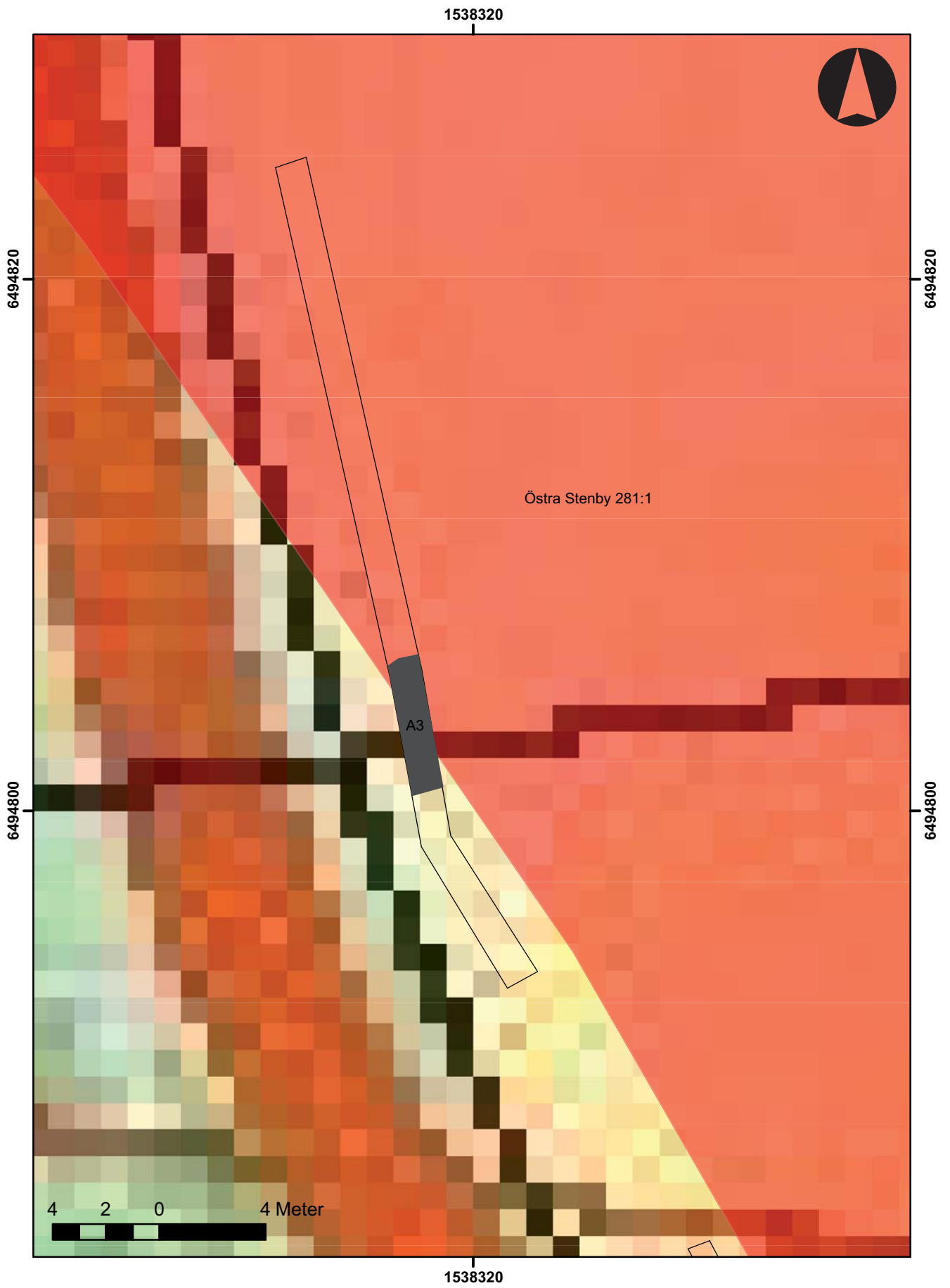

Utdrag ur fastighetskartan med söschakten inom objekt 3 markerade. Skala 1:1000.

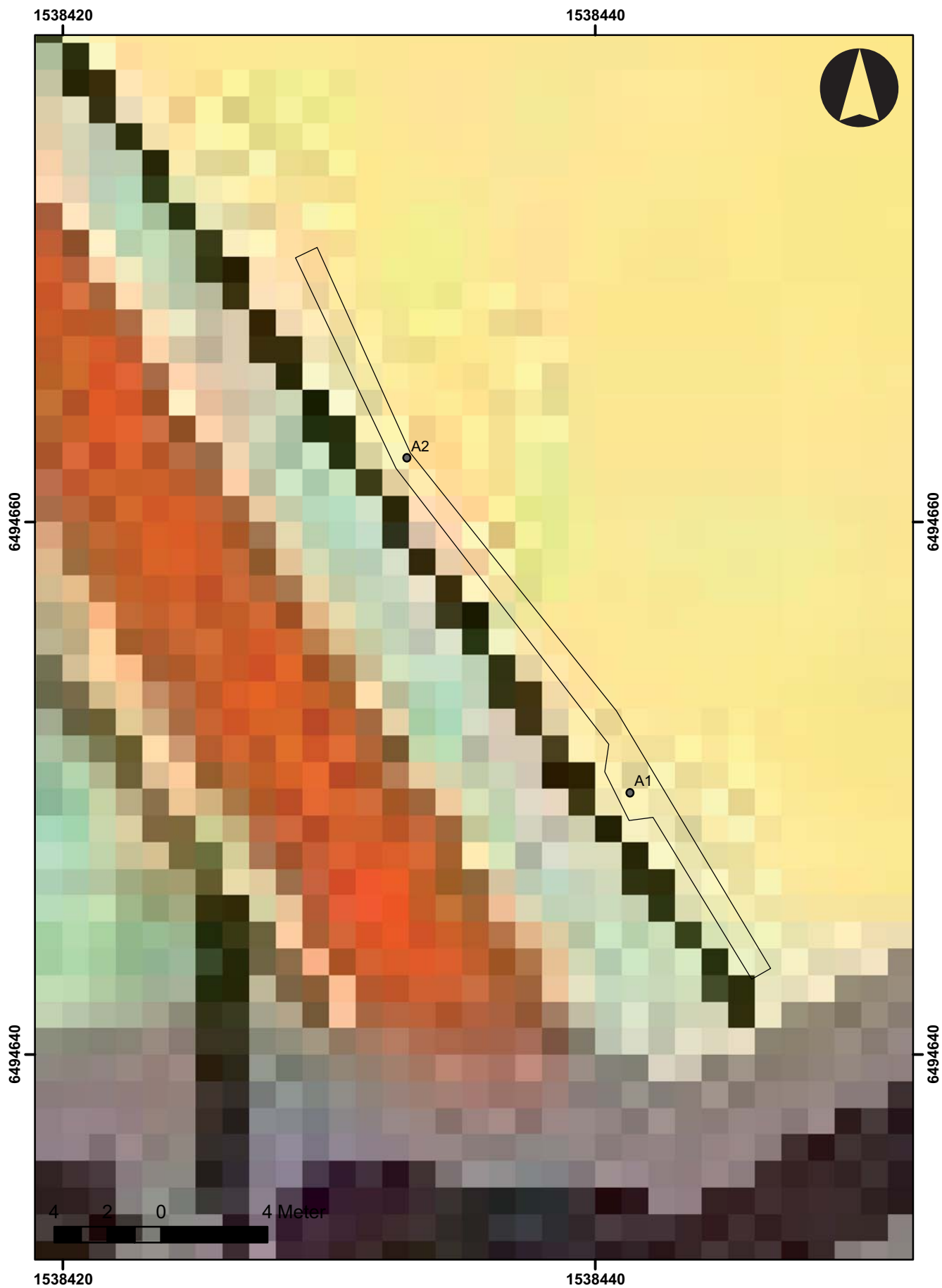

Utdrag ur fastighetskartan med söschakten inom objekt 5 markerade. Skala 1:1000.

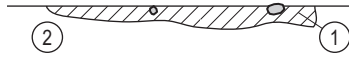
Utdrag ur fastighetskartan med anläggningen i schakt 10 i markerad. Skala 1:200.

Utdrag ur fastighetskartan med anläggningarna i schakt 16 markerade. Skala 1:200.

A1
profil mot SÖ

- 1 Svart sotig lera med enstaka skörbrända stenar och enstaka mycket små kolbitar.
- 2 Gulgrå lera.

Foto av A1 mot SÖ. Foto ÖLM.

Under år 2006 utförde Östergötlands länsmuseum en arkeologisk utredning etapp 1 och 2 med anledning av planerad ombyggnad av elnätet utmed sträckan Konungssund – Brogsten – Grinneby i Konungssund, Östra Stenby och Kuddby socknar i Norrköping kommun. Arbetet utfördes på uppdrag av Sydkraft Nät AB. Vid den arkeologiska utredningen etapp 1 bedömdes fem objekt ha arkeologisk potential. Det arkeologiska fältarbetet utfördes i form av söschaktsgrävning. Totalt grävdes 23 söschakt vid objekt 1, 2, 3 och 5. Endast vid objekt 5 påträffades fornlämningar. Dessa utgjordes av en härd (A1), ett osäkert stolphål (A2) och en stenpackning/osäker stensättning (A3). Träkol från härd (A1) ¹⁴C-daterades till 400 - 540 e Kr. Vid fältbesiktning av objekt 4 bedömdes att inget behov av söschaktsgrävning fanns.